

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ליל ערב חג השבועות, ה'תשל"ג

יוצא-לאור לש"פ בהעלותך, כ"א סיון, ה'תש"פ

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

פתח דבר

לקראת ש"פ בהעלותך, כ"א סיון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ליל ערב חג השבועות ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

סו סיון, ה'תש"פ,
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ליל ערב חג השבועות, ה'תשל"ג.

בלתי מוגה

א. מאמר ד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע.

* * *

ב. בנוגע להכנה למתן תורה וקבלת התורה, הנה נוסף על הענין של הקדמת נעשה לנשמע שנאמר בגלוי בתושב"כ¹, מסופר במדרש² — תושבע"פ, שמוסיפה כמה פרטים שבתושב"כ הם רק ברמז ("ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא"³), רמז גלוי או רמז נסתר — שהקב"ה אמר לבני: "אני נותן לכם את התורה אלא הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה" (שלאחרי מ"ת ילמדו תורה ויקיימו מצוות), וכמה סברות (מי יהיו הערבים) לא נתקבלו, עד ש"אמרו הרי בנינו עורבים אותנו".

ולכן מצינו גם בתושב"כ שהענין דמ"ת קשור עם לימוד הבנים — כמ"ש⁴ "והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב", והיינו, שהענין של מ"ת ("עמדת גו' בחורב") קשור מיד עם "בנינו" ש"עורבים אותנו" ע"י הלימוד עמהם ("והודעת לבניך"); ועד שמצות תלמוד תורה שנוכרה בק"ש (בנוגע למצוות הכלליות תפילין ומזוזה) היא (לא בנוגע ללימוד לעצמו, אלא) "ושננתם לבניך"⁵.

ומזה מובן, שזמן מ"ת, ובהכנה לזה, ערב זמן מ"ת, הוא הזמן המוכשר, זמן סגולה ושעת הכושר, לחזור ולהדגיש את ענין החינוך של בני ובנות ישראל בלימוד התורה וקיום המצוות, הן באופן השייך לבנים, והן באופן השייך לבנות, כמבואר בהלכות תלמוד תורה לרבינו הזקן ובכו"כ מקומות.

ג. ושייכות מיוחדת להדגשת הענין בזמן זה — גם מצד מנהג המדינה:

אמרו רז"ל⁶ "אתית לקרתא אזל בנימוסה", והיינו, שיש ענינים במנהג המדינה שיכולים לנצל אותם לחיזוק עניני יהדות בכלל ותומ"צ.

1 יומא לח, ב. זח"ג רכא, א. זו"ח קה, א.

2 (4) ואתחנן ד, ט"י. וראה קידושין ל, א.

3 שם ו, ז.

4 ראה ב"ר פמ"ח, יד. וש"נ.

1) משפטים כד, ז.

2) שהש"ר פ"א, ד (א). וראה תנחומא

ויגש ב.

3) ראה תענית ט, א ובפרש"י. תוס' ישנים

ואחד מהם הוא — הסדר שנקבע בכמה מדינות שישנו בשנה הזמן של ימי החופש.

ובהקדמה⁷:

יש כאלו שמאיזו סיבה שתהי' קשור חלק מחינוך בניהם ובנותיהם עם ענינים שאינם לימוד התורה, קיום המצוות וחינוך בעניני יהדות, אלא הם עניני "רשות", או כפי שנקרא בכלל בשם "לימודי חול".

— אין זה דבר האסור ח"ו, אבל זהו ענין של "חול", ולהיותו "חול", אינו שייך לאיש ישראל, כי בני"הם "גוי קדוש"⁸, וכל עניניהם הם עניני קודש. ומה שבאים במגע עם עניני "חול" — הרי זה כדי להוסיף מחול על הקודש, ובלשון הידוע: "חולין על טהרת הקודש" — קודש דייקא, למעלה מקדושת מעשר וקדושת תרומה (שזה הי' האופן היותר נעלה אצל אלו שהיו זהירים בתכלית בעניני טהרה וטומאה)⁹.

אך ישנו זמן בשנה ש"הכל מודים" שבו משחררים את הילדים מה"עול" ומה"עבודת פרך" באופן ד"וימררו את חייהם"¹⁰ שבלמודי חול ועניני חול, כך, שההורים והמחנכים לבדם יכולים להחליט כיצד לנצל את אותם שבועות וחדשים בנוגע לחינוך הבנים והבנות — למלא את כל הזמן בתוכן של קדושה, בעניני קודש, לימוד התורה וקיום המצוות, ע"ז שיכניסו כל ילד, ללא יוצא מן הכלל, ל"חדר" וד' אמות שבהם ילמדו עמו במסירה ונתינה תורתנו הקדושה, תורת אמת ותורת חיים, והלימוד יהי' ספוג ביראת השם ואהבת השם — כפי שה"מלמד" או ה"מורה" (כפי שנקרא כאן) יראה בעצמו דוגמא חי', נוסף לכך שידבר על זה עם הילדים, ובדרך ממילא, ועאכו"כ כשישתדלו בזה, יהי' זה לימוד המביא לידי מעשה — הנהגה יום-יומית של כל ילד ושל כל הילדים כרצון התורה.

ואע"פ שבפועל מתחיל זמן זה כמה שבועות לאחר זמן מתן תורתנו — הרי כל ענין דורש הכנה כדי שיעשה כדבעי, ועאכו"כ אם רוצים שיעשה בשלימות, יש צורך להכין זאת בעוד מועד.

ולכן עתה הוא הזמן לעורר על זה — שצריך לדעת ש"בנינו ערבים

בעדנו"!

מי שרוצה להצליח בעצמו שהקב"ה יתן לו את התורה בתכלית השלימות, ובאופן שיהי' "גל עיני" לראות גם "נפלאות בתורתך"¹¹,

(7) בהבא לקמן — ראה גם מכתב י"ב סיון שנה זו (אג"ק חכ"ח ע' רלג ואילך).

(9) ראה חולין יח, ב ואילך. וש"נ. וראה גם תו"א לך לך יג, א. ובכ"מ.

(10) שמות א, יד.

(11) תהלים קיט, יח.

(8) יתרו יט, ו.

ועאכו"כ שלא לטעות ח"ו בענין שבתורה — הרי זה קשור אמנם עם הנתינה של הקב"ה, שבדאי "נתן לנו את תורתו", ו"כל הנותן בעין יפה נותן"¹², אבל רצונו של הקב"ה שכל אחד יקבל על עצמו החלטה טובה (והקב"ה עוזרו לקיימה בפועל) בענין "בנינו ערבים בעדנו" — להתחיל מיד להתכונן לנצל את הימים שנקראים בשם "ימי החופש" באופן שיהי' חופש מכל הענינים המבלבלים מעניני קדושה, תורה ומצוותי'.

ד. ובפרטיות יותר:

אלו ששולחים את הילדים ל"מחנה קיץ" — צריכים לדעת מראש באיזה "מחנה קיץ" יהי' לימוד התורה ועניני יהדות בריבוי בכמות ובעומק באיכות, ומיד ליצור קשר כדי להבטיח שיהי' שם מקום פנוי לקלוט את הבן או הבת.

וכמדובר כמ"פ¹³ אודות מעלת "מחנה קיץ" — שבכל כ"ד שעות המעל"ע נמצא הילד באותו מעמד ומצב, והיינו, שאין זה באופן שבמשך שעות אחדות נמצא בישיבה, שעות אחדות ברחוב, ושעות אחדות בבית, שלפעמים המצב שם הוא כפי שהישיבה דורשת ולפעמים באופן שונה, אלא באופן שבמשך כל הזמן שנמצא ב"מחנה קיץ", כל היום וכל הלילה, אין אצלו קושיות, ניגודים וסתירות בין יום אחד לשני, בין שעה אחת לשני', אלא נמצא תמיד תחת ההשפעה של תורה ומצוותי'.

אך אין להסתפק רק ב"מחנה קיץ" — שהרי לא כל אחד רוצה או יכול לשלוח את ילדיו ל"מחנה קיץ", ובפרט למשך כל החופש כולו, כל הקיץ כולו, כך, שבחלק מהזמן נשארים הילדים בעיר. ולכן יש לארגן ולעשות כל הדרוש שגם שם תהי' אפשרות לנצל את זמן החופש כדבעי¹⁴.

וכדי שהעבודה תהי' בנקל יותר, יכולים לנצל את העובדה, שבימי החופש משתחררים עשרות אלפי מורים שגם הם מקבלים חופש מעבודתם, וביכלתם להקדיש את הזמן לחינוך על טהרת הקודש. ובפרט שגם ישלמו להם עבור זה, כדי שלא יהיו בלבולים מצד נפש הבהמית, כך, שתהי' תועלת כפולה: סיוע למורים בפרנסה, וסיוע לילדים.

ומה גם שיש מקומות שבמשך השנה יש קושי לקבל מלמד טוב או מורה טוב, כיון שאין מספיק מלמדים טובים ומורים טובים בערך למספר הילדים והילדות שצריך ללמוד עמהם. וזוהי המעלה בימי החופש, שדוקא אז נקל יותר למצוא מורים ומלמדים טובים, ואפילו ראשי-

(14) ראה גם ת"מ ח"ס ע' 171.

(12) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

(13) ראה גם ת"מ חנ"ז ע' 120. וש"נ.

ישיבות, כיון שלצערנו הגדול יש גם כמה ישיבות שבימי החופש סומכים הם על ה"יושר" של התלמידים שמעצמם ילמדו בהתמדה ושקידה, גם ללא סדרי הישיבה ומורא מלכות מראשי-הישיבה, "מאן מלכי רבנן"¹⁵.

ה. וכאשר יעשו כן בימי החופש — הרי זה יבטיח הצלחה גדולה לאח"ז, שבמשך כל השנה כולה יהי המחונך, הן הילד והן הילדה, הולך בדרך ה', לומד תורתו ומקיים מצוותיו, כולל גם מצות "כבד את אביך ואת אמך"¹⁶ כפשוטה, שזהו עיקר הענין שמתייגעים עתה כיצד פועלים זאת... ועד שיוכלו לפעול גם בנוגע להורים שמאיוזו סיבה שתהי' לא הגיעו עדיין להכרת האמת, שחייבים לשלוח את הילדים ללמוד "תורת אמת" ("ש"אמת" שולל כל ענין של פשרות ושולל כל דבר המנגד לתורה ויהדות) בד' אמות של אהבת ה' ויראת ה' — הנה לאחרי החינוך שקיבלו בימי החופש, יפעלו הילדים ויכריחו את ההורים שלא יחזירו אותם לבתי-ספר שבהם ה' מצב שלא כדבעי בנוגע לאחד מהפרטים הנ"ל, אלא ישלחו אותם דוקא לבתי-ספר (או כפי שנקראים לאמיתתם: "ישיבה קטנה" או "ישיבה גדולה" וכיו"ב) שבהם לומדים תורה מתוך אהבת ה' ויראת ה', והעיקר — "המעשה הוא העיקר"¹⁷ — שהמלמדים וההנהלה ועאכו"כ התלמידים והתלמידות מתנהגים כרצון הקב"ה, כך, ש"כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'"¹⁸.

ו. וכאמור, כבר בזמן מתן תורתנו — שאפילו בשבת ויום טוב "מפקחין על צרכי ציבור"¹⁹ — יש לעורר ולהרעיש ("שטורעמען") על זה בבתי-כנסיות ובכל מקום שבו יכולים לדבר אודות צרכי ציבור,

אשר, מבלי הבט על מה שהי' עד עתה, הנה מה שעבר עבר, אבל מכאן ולהבא חייבים להבטיח שכל ילד יהודי, ללא יוצא מהכלל, מוכרח לקבל לא רק חינוך כשר, אלא גם חינוך קדוש, ע"י לימוד תורתנו הקדושה וקיום מצוותי' עליהם נאמר²⁰ "וחי בהם".

ומיום סגולה של מתן תורה, ש"היא חיינו ואורך ימינו" — יומשך חיות בכל הימים שבאים לאחרי זמן מתן תורתנו, שגם אז יהיו בד' אמות של תורה וד' אמות של יראת ה' ואהבת ה' וד' אמות של הלכה (שזהו"ע קיום המצוות), בנוגע לעצמו, בנוגע לכל ילד ובנוגע לכל ילדי ישראל.

(15) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב (18) ישעי' סא, ט.
 (ברע"מ). (19) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סי"ב.
 וש"נ. (16) יתרו כ, יב.
 (17) אבות פ"א מ"ז. (20) אחרי יח, ה.

ובמיוחד — לנצל את הימים שבהם משוחררים מ"עול מלכות" בשר ודם, ואז יכולים "להטביל" את הילדים לחלוטין ב"מי הדעת הטהור" (כלשון הרמב"ם²¹), כנ"ל אודות המעלה של "מחנה קיץ".

ויה"ר שינצלו את הענין של אמירת "נעשה" קודם ל"נשמע" (שהיתה מתוך אהבה רבה, כפי שמבאר רבינו הזקן בארוכה בדרושי מגילת אסתר²²) בנוגע לעצמו, ובמיוחד בנוגע לחינוך הבנים והבנות, לקבל מיד החלטות טובות בזה, ולהתחיל מיד הכנות טובות בזה, באופן שתהי' שנה של תורה, שנה של אורה, ושנה של בנים ובנות הולכים בדרך התורה והמצוה, לומדי תורה ומקיימי מצוותי', ובקרוב ממש נזכה לצאת עם "זרע ברך ה'" לקבל פני משיח צדקנו, ו"שמחת עולם על ראשם"²³.

* * *

ז. בהמשך להמדובר לעיל אודות ניצול הזמן שנקרא "זמן החופש", באופן שהי' "חופש" מכל ענינים המבלבלים, ובמילא יוכל כל ילד לטבול "במי הדעת הטהור" — הנה אם הדברים אמורים בנוגע לכל ילד, הן זכר והן נקבה, יש בזה דרגות שבהם ההכרח בזה גדול יותר:

יש ילדים שבשנים הכי אחרונות יצאו ממדינות שנקראות "מאחורי מסך הברזל", ששם היו במעמד ומצב שלא הי' יכול להיות אצלם חינוך כדבעי בגלוי.

נוסף לכך שברחוב ובגלוי לא היתה להם אפשרות לראות ענינים של תורה ומצוות וקדושה, הנה אפילו אלו שקיבלו את החינוך הכשר והקדוש, לא הי' הדבר בגלוי, אלא בחדרי חדרים, במרתף או בעליית הגג, ובמילא מובן שלא היו יכולים לעשות זאת בכל הרעש כו' ("מיטן גאַנצן שטורעם און מיטן גאַנצן פאַרנעם"), אע"פ שדוקא שם היו חדורים לגמרי במסירת-נפש, ללא צורך להבטיח ולוודא שלא ידולל כו' ("דאָס זאָל ניט פאַרוואַסערט ווערן").

ולאחרי שהקב"ה עזר להורים לצאת משם יחד עם הילדים — צריך ליתן להם מלוא המדה של חינוך על טהרת הקודש על כל זמן החופש, כדי שיוכלו כאן להספיק ולהשיג, עד כמה ששייך, כל מה שלא הי' באפשרותם להשיג שם אפילו ע"י מסירת-נפש.

— ע"י מס"נ היו יכולים ליתן להם כל מה שיכולים ליתן במקום מסתור, במרתף או בחדר סגור; אבל לא היו יכולים ליתן להם את

(23) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

(21) ה'ל' מקוואות בסופן.

(22) צח, סע"ד.

האפשרות לראות ברחוב יהודי עטוף בטלית, עם ציצית מבחוץ או עם תפילין, או סוכה וד' מינים וכיו"ב. והרי אפילו אצל אדם מבוגר יש השפעה גדולה למראה החיצוני של הרחוב, ועאכו"כ בנוגע לאלו שנמצאים בגיל החינוך.

ולכן גדול יותר ההכרח והחיוב — חיוב נפשי — לדאוג לכך שהם יקבלו את המקסימום, כל האפשרי, בנוגע לחינוך לתוצ"צ ויהדות בכללה, שכן, ביחס לכללות ילדי ישראל יש דין קדימה לאלו שאצלם מדובר אודות ענין של פיקוח נפשות ממש, כיון שצריכים להספיק ולהשיג כל מה שלא הי' אפשר בשום אופן ליתן להם במשך כו"כ שנים. ובשביל זה יש צורך בשני דברים: (א) שההורים יתחילו מיד לחפש מקום מתאים לשלוח את הילדים, ללא חשבונות, מלבד היותו מקום שבו יהי' יותר תורה, יותר מצוות, ויותר יראת ה' ואהבת ה'. (ב) השתדלות מצד אלו שיכולים להתעסק ולהצליח בעבודה של הצלת נפשות ממש, להעמיד אותם בדרך המלך, מלכו של עולם, ע"י לימוד התורה וקיום המצוות, שזוהי מצוה שהזמן גרמא.

ח. ולכן — כמדובר ב"א ניסן שנה זו וי"א ניסן בשנה שעברה²⁴ — כדי לזרז בזה, והעיקר, כדי להשתתף בזכות של מצוה רבה זו של פיקוח נפשות ממש, הנה בנוגע לכל ההוצאות הכספיות הקשורות עם הקמת "מחנות קיץ" עבור ילדים וילדות שהגיעו מאחורי מסך הברזל, מחנות קיץ שבהם ילמדו תורת ה' ומצוות ה' ויתנהגו ע"פ רצון הקב"ה — אשתתף, בלי נדר, בסכום שהוא בין עשר לעשרים אחוז (מעשר, ועד ל"עשר אעשרנו"²⁵, ב"פ מעשר).

וכל זה — ללא נפק"מ אם הדבר ייעשה בנוסח זה או בנוסח אחר (שהרי ישנם י"ב שבטים וכמה נוסחאות), ליטאי, גליציאני או פולני, או אפילו ליובאוויטשער... אם זה רק יהי' מחנה קיץ ע"פ התורה והמצוה, שקשור עם השתדלות מיוחדת עבור ילדים וילדות שהגיעו מאחורי מסך הברזל במשך השנים האחרונות.

— אף אחד לא יקפיד שמוכרח להיות דוקא עבור אלו שהגיעו ב"ב חדשים אחרונים; גם אם הם נמצאים כבר שנתיים או שלש שנים, לא ידייקו בזה. ואדרבה: אהי' מרוצה אם "יגניבו" (אם צריך לקיים מ"ש²⁶ "מים גנובים ימתקו") לפעמים ילד שנולד במדינה חפשית, ויאמרו

(26) משלי ט, יז.

(24)

(25) ויצא כח, כב.

לי שגם הוא הגיע "מאחורי מסך הברזל"... ובלבד שגם הוא יקבל חינוך הכשר, ותהי' הזכות להשתתף בהוצאות החינוך שלו.

ט. ומוכן שלא לדרשה קאתינא:

אם רוצים שלא להכשיל אותי בעוון גדול של דברים בטלים — שהפירוש בזה, שמדברים ומדברים אבל ל"אודנין דלא שמעינן"²⁷, ובמילא הדברים הם בטלים — הנה כל מי שיכול לעסוק בזה (ואפילו אם יש לו ספק-ספיקא אולי יוכל לעסוק בזה), יתחיל מיד — עוד הלילה או מחר בבוקר, מבלי הבט על טרדות החג — לחשוב על זה ולעסוק בזה, על מנת שיבוא בפועל.

ותקותי חזקה, שיש לי שותפים בנוגע להוצאות הכספיות הכרוכות בזה,

— ובמיוחד כפי שהתברר בזמן הכי אחרון, ובאופן שפלוני אינו יודע כלל איזה "עסק" הוא עשה, ואיזה "אושר" נפל בחלקו, בנתנו "טשעק" שלא בערך ממה שמשער שביכלתו ליתן, והרי זה פחות מהערך כפי שהוא לאמיתתו ביחס לכמות הכסף כפשוטו שהקב"ה הכין עבורו — כך שיש כבר כיסוי עבור חלק עכ"פ מההוצאות הכרוכות בזה, ולכן אינני מתירא לומר שאשתתף בהוצאות, כיון שה"טשעק" נפדה כבר בבנק! ויה"ר שהדברים יפעלו פעולתם, ו"קבל²⁸ את האמת ממי שאמרו"²⁹ — שהרי אינני אומר דברים משלי, וכל אחד יכול לעשות זאת על שמו ולשמו ית' וכו' וכו', ובלבד שיהי' המעשה בפועל, וכל המרבה הרי זה משובח, ולעשות זאת מתוך שמחה וטוב לבב.

ובודאי שכל ה"בא לטהר מסייעין אותו"³⁰, ו"הקב"ה עוזרו"³¹, וב"מדתו של הקב"ה", שהיא אמנם "מדה כנגד מדה"³², באותו ענין, אבל ההצלחה שנותן הקב"ה היא "שלא במדה" כלל לגבי מעט העשי', וכמארז"³³ "אדם מקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה". וכדי לפרוץ את כל המדידות והגבלות בזה — ייעשה הדבר מתוך הקדמת נעשה לנשמע, ומתוך שמחה שפורצת גדר³⁴.

27 ראה זח"ב קפו, ריש ע"ב. תקו"ז
תס"ט (ק"ז, ריש ע"ב). וראה גם תו"מ חס"ד
ס"ע 215. וש"נ.

28 ראה רמב"ם בהקדמה לשמונה פרקים.
רמ"א בהקדמה לספרו מחיר יין.

29 צי מהאֵלט יאֵ פון מיר צי מהאֵלט
ניט פון מיר...

30 שבת קד, א. וש"נ.

31 סוכה נב, ריש ע"ב. וש"נ.

32 סנהדרין צ, סע"א ואילך. וראה סוטה
ח, ב ואילך.

33 ראה יומא לט, רע"א. תניא ספכ"ז.

34 ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.
ועוד.

וזו תהי' ההכנה שתמהר את קיום היעוד³⁵ "יעלה הפורץ לפנינו" — ביאת משיח צדקנו, שילמד תורה עם כל העם כולו³⁶, "למקטנם ועד גדולם"³⁷, ובקרב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל אם ישנם כאן אלו שיודעים לנגן הניגון הרוסי "נאַשאַ סלוזשאַבאַ", ופנה לאחד והורה לו לנגן ניגון זה].

* * *

י. דובר כמ"פ שבשעה שמדברים אודות תורה (אע"פ שהדיבור עכשיו הוא בקיצור), צריך לצרף זאת עם ענין הצדקה. ומזה מובן שזמן מתן תורתנו צריך בודאי להיות קשור עם ענין הצדקה. וגם בענין זה יש רמז בתורה, עד להלכה, ועד לפסוק בתורה שיועד גם בן חמש למקרא:

מצינו שדוקא בחג השבועות נאמר³⁸ (בנוגע לקרבנות) "מסת נדבת ידך". ומדייק רבינו הזקן בדרושים בלקו"ת³⁹ (שמהם נלקח המדובר לעיל (במאמר⁴⁰) בנוגע למ"ת) מ"ש "נדבת ידך", "ולא כתיב נדבת לבך" (כהלשון הרגיל בכ"מ "נדיב לב", "נדבת לבו"), ומבאר, "שנדבת הלב היא מורגשת בהרגשת הלב כו'", אבל "בחג השבועות מתגלה הרצון שלמעלה מן הלב כו' ואזי נק' נדבת היד אשר תתן מאלי' ומעצמה", והיינו, שהנתינה אינה מדודה לפי הרגש ונדיבות לב (כיון שמ"ת פועל יציאה "מארץ מצרים", מכל המיצרים וגבולים), אלא באופן שמכניס את היד לכיס ומוציא כל מה שיש שם ונותן לצדקה!

וכידוע מ"ש ר' חיים וויטאָל⁴¹ אודות הנהגת האריז"ל בנוגע לענין של מצוה, קנין מצוה, שלא התווכח על המחיר, אלא שילם מיד. — זוהי אמנם הנהגה של האריז"ל, אבל הובאה בכתבי האריז"ל, ואח"כ פירסמו וסיפרו זאת לכל בני".

ועאכו"כ בנוגע ל"מסת נדבת ידך" שנאמר בחומש בחג השבועות, זמן מ"ת — שנתנית הצדקה צריכה להיות ללא חשבונות; לא באופן הקשור עם שכל, ואפילו לא עם נדבת לב, אלא ליתן מיד "נדבת ידך".

יא. ובנוגע לענינו:

(35) ע"פ מיכה ב, יג. וראה אגדת בראשית
 ספס"ג. ב"ר פפ"ה, יד ופרש"י שם.
 (36) ראה רמב"ם הל' תשובה ספ"ט. ועוד.
 לקו"ת צו יז, א. ובכ"מ.
 (37) ירמ'י לא, לג.
 (38) פ' ראה טז, יו"ד.
 (39) במדבר טז, ד. יז, ג.
 (40) לעיל ע' ... ואילך.
 (41) טעהמ"צ פ' ראה מצות הצדקה. וראה גם תר"מ חס"ח ע' 367 בשוה"ג הב' וש"נ.

ע"פ האמור לעיל שהענין דמ"ת (שכולל כללות התומ"צ) קשור עם הענין ד"בנינו ערבים בעדנו", הנה בתוככי כללות הצדקה צ"ל גם נתינת הצדקה בקשר לענין החינוך (כולל גם חינוך יהודים שהם כבר מבוגרים בשנים, אלא שמצד איזו סיבה שתהי' זקוקים הם לענין החינוך), וללא מדידות והגבלות.

וברור הדבר שהקב"ה עומד בהבטחתו — "עשר תעשר"⁴², "עשר בשביל שתתעשר"⁴³, ובפרט ע"פ המובא בשו"ע יו"ד בריש הלכות צדקה⁴⁴: "אסור לנסות הקב"ה כי אם בדבר זה, שנאמר⁴⁵ ובחנוני נא בזאת", והיינו, שלא זו בלבד שיותר לנסות, אלא הקב"ה מבקש "בחנוני נא בזאת". ועוד נאמר בהלכות צדקה — שנתנת הצדקה צריכה להיות בסבר פנים יפות⁴⁶.

[לכאורה כן הוא בכל המצוות שבתורה; אבל היכן נאמר הדבר באריכות ובפירוש, ולא רק באופן שסומכים על זה ש"מכלל הן אתה שומע לאו"⁴⁷, אלא נאמר בפירוש גם הלאו — הרי זה בהלכות צדקה בנוגע לנתינת צדקה].

ובאופן כזה צריכה להיות נתינת הצדקה — לא רק "נותן פרוטה" ש"מתברך בשש ברכות", אלא "המפייסו" ש"מתברך בי"א ברכות"⁴⁸, וכמבואר בחסידות⁴⁹ שזהו ענין שלמעלה מכל המדידות וההגבלות, שהרי המדידה וההגבלה היותר גדולה (שכוללת ריבוי הכי גדול) היא עדיין לא יותר מעשר, ואילו עי"ז ש"מפייסו" הרי הוא מקבל יותר מהכמות הכי גדולה שישנה במרחב הכי גדול של מדידה והגבלה.

ובכן: שתהי' הנתינה באופן ד"המפייסו", ואז תהי' בהצלחה רבה. וכאמור לעיל, שהקב"ה מבטיח שע"ז יתוסף עשירות — עשירות כפשוטה בגשמיות, ועאכו"כ "עשירות" בפנימיות הענינים, בענינים של שכל והבנה והשגה והרגש שבלב, בחיי הנשמה של כל אחד ואחד.

יב. יש נקודה נוספת הקשורה עם מ"ת שיש להזכיר עכ"פ בקיצור, אבל אין רצוני לערב זאת עם דבר טוב של צדקה, ולכן יפסיקו עם ניגון שמח, ואח"כ אזכיר גם הנקודה הנוספת.

47) פרש"י פ' שופטים יז, כ. ועוד.

48) ב"ב ט, ב.

49) ראה סה"מ תרח"ץ ע' קמו. תו"מ

סה"מ אלול ע' שמא. תו"מ חל"ט ע' 41. ח"מ

ע' 242. ועוד.

42) פ' ראה יד, כב.

43) שבת קיט, א. וש"נ.

44) ברמ"א סוסרמ"ז.

45) מלאכי ג, יו"ד.

46) יו"ד שם סרמ"ט ס"ג"יב.

ולאחרי כן, אשחרר את הקהל... שיתחילו מיד להתאסף קבוצות קבוצות ולחשוב כיצד להתכונן לניצול ימי החופש (ועוד לפני ימי החופש) להגדיל את הענין ד'ושננתם לבניך" "אלו התלמידים"⁵⁰ (והתלמידות וכו'), ובאופן דמוסיף והולך ואור.

* * *

יג. הענין של מתן-תורה כפשוטו הוא — ש"בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", וכפי שפוסק רבינו הזקן בשו"ע⁵¹ ש"כשיאמר ובנו בחרת יזכור מתן תורה".

ועוד נקודה בזה — שהתורה ניתנה לבני"י כדי שילמדו את התורה כפי שהיא תורתו של הקב"ה, וכדאיתא בגמרא⁵² "אנא נפשי כתבית יהבית", היינו, שהקב"ה "הכתיב את עצמו" בתורה.

וכיון שהקב"ה הוא "מלך העולם", "מלך מלכי המלכים", הרי מובן, שהלומד תורה בתור תורתו של הקב"ה, נעשה גם הוא בסוג ד"מאן מלכי — רבנן"⁵³.

ולכאורה: תורה ענינה הבנה והשגה, להיותה "חכמתכם ובינתכם לעיני העמים"⁵³,

— אפילו אינם-יהודים, שאין אצלם הענין ד"בנו בחרת" "ונתן לנו את תורתו", ואדרבה: עכו"ם שלמד תורה הרי זה היפך ענין החיים⁵⁴ (ולא כמו אצל בני"י שהתורה היא "חיינו ואורך ימינו"), הנה גם הם יודעים שהתורה (לא רק ההלכות של שבע מצוות בני נח, אלא כל חלקי התורה) היא "חכמתכם ובינתכם" —

וא"כ, מה נוגע אם הלימוד הוא כפי רצונו של הקב"ה, או לא ח"ו — העיקר הוא שמשקיע את עצמו בלימוד והבנת החכמה?!

וההסברה בזה — בדברי הגמרא⁵⁵ "והוי' עמו"⁵⁶, שהלכה כמותו": מי יכול לפסוק דין באופן שתהי' הלכה כמותו — רק מי ש"הוי' עמו", היינו, שנוגע לו רק הקב"ה, למלא מה שהורה הקב"ה בתורה, ובמילא לא נוגע לו ענין של כבוד וכל שאר טעמים צדדים, משא"כ כאשר תופס מקום אצלו דבר צדדי — אזי אומרת התורה

54) סנהדרין נט, רע"א. וש"נ.

55) שם צג, ב.

56) שמואל-א טז, יח.

50) ואתחנן ו, ז ובספרי ופרש"י.

51) או"ח ס"ס ס"ד.

52) שבת קה, א (לגירסת הע"י).

53) ואתחנן ד, ו.

שאינן הלכה כמותו; הוא יכול להיות "חכם" ו"נבון" ו"יודע כל התורה" וכו', אבל "הלכה כמותו" — יכול להיות אך ורק אצל מי ש"הוי" עמו", הוא והקב"ה, ואילו כל העולם אינו נחשב למציאות!

והרי הדין הוא שכשנמצאים יחד עם המלך אסור לקרוא למישהו בשם "שר" — שזה הי' החטא של אורי' החתי שבמעמד דוד קרא ליואב בשם "שר"⁵⁷, וזאת, למרות שהי' שר שנתמנה ע"י דוד, ועאכו"כ אם זה "שר" שאינו שייך למינוי ע"פ שולחן-ערוך, ע"פ תורה.

יד. ולכן, בתור הכנה לזמן מ"ת צריך לדעת ב' נקודות שמדגישה הענין של מ"ת:

הקב"ה "בחר בנו מכל העמים", כמ"ש "היום הזה נהיית לעם להוי' אלקיך"⁵⁸, "והייתם לי סגולה מכל העמים"⁵⁹, והיינו, שתחילה היו בני עם בין כל עמי הארץ, ומי שהסתכל בעיני בשר לא ראה הבדל בינם לבין שאר העמים; ואח"כ בא הקב"ה "לקחת לו גוי מקרב גוי גו' באותות ובמופתים וגו'"⁶⁰ (ככל אריכות הדברים שבפסוק), "ואשא אתכם על כנפי שרים ואביא אתכם אלי"⁶¹, ועי"ז נעשו "סגולה" מכל עמי הארץ.

דבר זה עשה מי שהוא בעה"ב על כל העולם; הוא ברא את העולם, ומהווה ומקיים ומחי' אותו בכל עת ובכל רגע — "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית"⁶², וקבע גבולות⁶³, שמהרגע של מ"ת ואילך, ישנה ההבדלה "בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים".

ואלו שרוצים לקבוע בזה "חוקים" שהם נגד "בחוקתי תלכו"⁶⁴, ועאכו"כ מי שעושה זאת בפועל [וכיון ש"אין שליח לדבר עבירה"⁶⁵, לא יועיל התירוץ שפלוני או אלמוני צוה עליו, אלא הוא עושה זאת על אחריותו] ואלו שמסייעים בידו — הרי זה נגד הענין של מתן תורה!

וכן אלו שעומדים מסביב ושותקים — איתא בגמרא במסכת שבת⁶⁶ ש"כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה", יש לו חלק בדבר כמו מי שעושה זאת בפועל.

וההסברה שאם לא הוא, יעשה מישהו אחר דבר גרוע יותר — אינה חשובה שמצדיק לעשות היפך השולחן-ערוך! אין דרך ע"פ שו"ע לעריכת "חשבון" שהוא יעשה איסור שקשור "רק" עם גילוי עריות ושפיכות

62 נוסח ברכות ק"ש.

63 ראה פרש"י קרח טז, ה.

64 ר"פ בחוקתי.

65 קידושין מב, ב. וש"נ.

66 נד, סע"ב ואילך.

57 שבת נו, א.

58 תבוא כז, ט.

59 יתרו יט, ה.

60 ואתחנן ד, לד.

61 יתרו שם, ד.

דמים ועבודה זרה, כדי שלא יושיבו על כסאו מישהו אחר שיוסיף עוד משהו — אף שאינני יודע מה יכולים להוסיף יותר מג' ענינים הנ"ל! וכשם שבמ"ת בששה בסיון לא הי' יכול להיות תירוץ, שהיום הוא רוצה לישון... ואינו מוכן עדיין להבדיל יהודים מגויים, אלא הוא ידחה זאת לאחרי ר"ה, לאחרי יום הדין וכו' וכו' — הנה כן הוא בכל יום, "בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים"⁶⁷, שבו נותן מלך מלכי המלכים הקב"ה את התורה, שלכן, "מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע, אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע"⁶⁸; ואם הוא עומד בשעת מעשה ולא זו בלבד שאינו מזדעזע, אלא עושה דבר להכעיס, רחמנא ליצלן, את מלך מלכי המלכים הקב"ה — הרי זה היפך ממתן-תורה, אפילו אם אומר "אחטא ואשוב", שמחר, מחרתיים או בעוד כמה חדשים ינסה לתקן זאת, ובפרט לאחרי מה שתורת-אמת אומרת על "כל האומר אחטא ואשוב"⁶⁹.

טו. והנקודה השני':

"מאן מלכי — רבנן". מי יכול לפסוק דין — מי ש"הוי' עמו", כך, שכשבאים לענין של תומ"צ, אינו חושב מה אומר פלוני בן פלוני, ומה יגידו לו — אם יתנו לו "יישר-כח" או שיחרפו אותו, או באיזה אופן שיהי'; נוגע לו רק מה שכתוב בתורתו של הקב"ה! ובתורתו של הקב"ה נאמר גם שמי שלקח שוחד (לפני שנה, שנתיים או שלש שנים או שמיטה), אינו יכול להבחין אם הוא אומר מה שכתוב בשולחן-ערוך או שאומר להיפך, כי "השוחד יעור גו' ויסלף גו'"⁷⁰, לא עלינו.

ויש גם הוראה ברורה בתורה כיצד צריך להתנהג מי שנכשל או שהכשילו אותו בלקיחת שוחד (עכ"פ בדקות דדקות) — שעליו לומר: "פסילנא" לך לדינא! אינני יכול לפסוק דין בענין זה, אפילו אם נראה לי שהוא דין צדק וכו', לאחרי שנכשלתי (או הכשילו אותי) בלקיחת שוחד! — אין לו לפסוק דינים בישובו על "כסא" שהגיע אליו ע"י שוחד!... ולא יעזרו כאן הבטחות כו' שיתנהג באופן כך וכך — כי, התורה אומרת שאין זה באופן שיודע הדין ואעפ"כ אומר להיפך, אלא השוחד מקלקל אותו באופן שנדמה לו שדברים מסולפים הם דברים ישרים; נדמה לו שהוא רואה, אבל האמת היא ש"השוחד יעור עיני חכמים".

(69) יומא פה, ב (במשנה).

(70) משפטים כג, ח.

(71) כתובות קה, ב.

(67) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ב.

וש"נ.

(68) ברכות כב, א. וש"נ.

ואע"פ שתשובה היא "בשעתא חדא וברגעא חדא"⁷² — הרי יש בתשובה גדרים: לא מספיקה חרטה על העבר באופן וממשיך לעשות אותו דבר, "טובל וכו"⁷³, אלא צריכה להיות העשי' בפועל, שמכאן ולהבא הוא מפסיק לעשות זאת. והפירוש ד"מכאן ולהבא" הוא — לא הבטחה שתקויים לאחרי כמה חדשים, "אחטא ואשוב"... אלא מיד כשמחליט שרוצה לשוב בתשובה ורוצה שידעו שהוא שב בתשובה.

טז. ויה"ר שכשם שלפני מ"ת "כפה הקב"ה עליהם הר כגיגית"⁷⁴, כאמור (ס"ו) שזהו"ע התעוררות אהבה רבה, שביטלה את היצה"ר, עם כל ההגבלות והמדידות, והעמידה את כל אחד מישראל על טהרתו, שיהי' לומד תורה ומקיים מצוות כרצונו של הקב"ה — כך יהי' גם עתה, שבשעתא חדא וברגעא חדא יערה עלינו רוח ממרום אצל כל אחד ואחת מישראל בעניניהם,

ונלך כולנו — "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובכנותינו"⁷⁵, כל עם ישראל, כל ששים ריבוא נשמות שהם שרשים, וכל שרש מתחלק לשרשים ריבוא ניצוצות, שכל ניצוץ הוא נשמה אחת, וכן בנפש ורוח כו' (כמבואר בתניא⁷⁶) — לקבל את התורה מנותן התורה בשמחה (ובטוב לבב) ובפנימיות, וללמדה באופן של לימוד המביא לידי מעשה.

ותהי' לנו שנת תורה, שנת אורה ושנת ברכה,

ושנת גאולה פרטית של כל אחד ואחת — כיון שישרפו השיריים של הגלות הפנימי מצד היצה"ר, והגלות הפנימי שיש יהודים שיש להם רגש נחיתות כלפי כל ענין שקשור עם "גוי'שקייט" רחמנא ליצול,

וזו תהי' הכנה קרובה לגאולה הכללית של כל בני ובנות ישראל ע"י משיח צדקנו, ש"ילחם מלחמת ה' וינצח"⁷⁷, ויסיים את זמן הגלות, ואז תתחיל "אתחלתא דגאולה" — כאשר "הרי זה משיח ודאי", לאחרי ש"בנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל"⁷⁷ (קייבוץ גלויות), "והיתה לה' המלוכה"⁷⁸.

[לאחרי אמירת ברכה אחרונה, התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ניעט ניעט ניעט ניעקאָוואָאָ".]

(75) בא יו"ד, ט.

(76) פל"ז (מח, א).

(77) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.

(78) עובדי' בסופו.

(72) זח"א קכט, סע"א.

(73) ראה תענית טז, א. רמב"ם הל'

תשובה פ"ב ה"ג.

(74) שבת פח, א.

הוספה

בי"ה. כז' סיון תשט"ז
ברוקלין

הו"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מוה' יעקב שי

שלום וברכה!

לאחרי שתיקתו הכי ארוכה נתקבל מכתבו מכי בסיון ונעם לי לקרות בו אודות ההתועדויות ודברי ההתעוררות, ותקותי חזקה שכל אחד מהמתועדים יעשה מתאים ליכולתו לקיים דבר משנה לא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר, היינו שתומשך ההתעוררות ממחשבה לדבור ומדבור למעשה בחיי היום יומי של המתועדים ובני ביתם, והיכולת על זה ניתנה לכל אחד וגם לכל אחת ואין הדבר תלוי אלא ברצון.

בבקשתו יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע.

מוסג"פ העתק מכתבי להכנוס של נשי ובנות חב"ד כאן, שבטח יוכל לנצל תוכנו בהחוגים במ משפיע, ויה"ר שגם בזה יצליח.

בטח מעריכים תכנית מפורטת איך לנצל ימי הגאולה יב' ויג' תמוז, ובעיקר איך לנצל ימי החופש, כיון שאז אין התלמידים מבולבלים בלימודים בלתי רצוים ושעתם ושימת לבם פנוי יותר, ובמילא היכולת וגם האחריות של היכולים לפעול בשטח זה החינוך גדולים יותר פי כמה, ובמדה גדולה גם זכותם ושכרם, שכר הפועל גם בעניינים הפרטים ובפרט בהנוגע לנחת יהודי אמיתי מבנים ובנות.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

מוה' יעקב: אהרונף, ירושת"ו. אגרת נוספת אליו — אג"ק חי"ג אגרת ד'שמג.
דבר משנה לא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר: אבות פ"א מי"ז.

ואין הדבר תלוי אלא ברצון: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.

מכתבי להכנוס של נשי ובנות חב"ד כאן: אג"ק שם אגרת ד'שנה.

לנצל ימי החופש .. שאז אין התלמידים מבולבלים כו': ראה גם שיחת יום ב' דחה"ש

ה'תשט"ז (תו"מ התועדויות חט"ז — תשט"ז ח"ב — ע' 349). אג"ק שם אגרת ד'תצב (ע' רכה). ד'תצו (ע' רכט). ד'תקכג. ד'תקלט. ד'תקפט. ובכ"מ.

ב

בי"ה. יב' מני"א תשט"ז
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ כו' מוה' שלום מענדל שי'

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק נתקבל מכתבו מדי' מני"א, ולפלא שאינו מזכיר דבר ע"ד פגישתו עם השלוחים שליט"א, שבטח התראו.

בודאי למותר לעוררו וכן שיעורר את שאר אנ"ש בסביבתו עתה, שאין להסתפק בהשפעה רק על אלו שדרים בהבית בו הם דרים, אלא שצריך לחפש עוד יהודים בכל הסביבה לקרבם לאלקות לתורה ולמצותי'. והמתבונן במרו"ל בגודל הענין דלהוציא יקר מזולל (בי"מ פה' א), יבין שכל השתדלות בזה וכל יגיעה יגיעת נפש ויגיעת בשר כדאיות הן בשביל זה. ואין להאריך בדבר הפשוט. ומובן שברשותו וגם – לזכותו – למסור כל זה לכל השייכים לפעולות כאלו. והשיי"ת יצליח את כאו"א מהם גם בזה.

מוסגי"פ מכתבי מענה למרת ... תי', ונשלח על ידו בכדי שבאם הנ"ל זקוקה לתוספת הסברה – תקבל זאת ממנו.

מצו"פ הקונטרס שהו"ל זה לא כבר, ובטח יזכה בתוכנו את הרבים וזכות הרבים תלוי בו.

בברכה

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת.

מוה' שלום מענדל: קלמנסן, מאַנטמאַרענסי (שבפרכרי העיר פּאַריז). אגרות נוספות אליו – אג"ק ח"ב אגרת רס; חכ"ו אגרת ט'תתקסב, ובהנסמן בהערות שם. ח"ל אגרת יא'תקכא. השלוחים שליט"א, שבטח התראו: בעת התעכבותם בצרפת, בדרכם לאה"ק ת"ו – ראה אג"ק חי"ג אגרת ד'תע. ד'תקפה"ו. מבוא לשם ע' 13 ואילך. ובכ"מ. דלהוציא יקר מזולל: ירמ" טו, יט. – וראה גם אג"ק חי"ד אגרת הי'צ (אליו). הקונטרס שהו"ל זה לא כבר: מאמר ד"ה לא יצא האיש לא בסייף, מכ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע (קה"ת, ה' מנחם אב ה'תשט"ז). נדפס לאח"ז בסה"מ תרל"ב ח"א ע' נב ואילך; ע' שכו ואילך; ע' שלא.

זכות הרבים תלוי בו: אבות פ"ה מי"ח.

ג

בי"ה, י"א סיון תשי"ט
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו מחתונת בתם מרת ... תי עם ב"ג הרב ... שי ...
הנני בזה להביע ברכתי מזל טוב מזל טוב ושתה"י בשעה טובה
ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם
מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.
והוא וזוגי תי ירוו מהם רוב נחת חסידותי.
בכי ובברכת מזל טוב מזל טוב.

תקותי חזקה, אף שאין כי כותב עדי"ז, שבמשך הזמן מעת התראינו, פעל
ועשה רבות להפצת היהדות המסורתית, שהרי הכרח השעה הוא וחובת גברא,
וחזקה שליח (כאו"א מבני"י) עושה שליחותו (ותכלית בריאתו) — כדבר המשנה
בסיומא דקדושין).

* * *

חזקה שליח .. עושה שליחותו: עירובין לא, ב. וש"נ.

והוא וזוגי תי ירוו מהם רוב נחת חסידותי.

תורת חסידות
אף שאין כי כותב עדי"ז, שבמשך הזמן מעת התראינו, פעל
ועשה רבות להפצת היהדות המסורתית, שהרי הכרח השעה הוא וחובת גברא,
וחזקה שליח (כאו"א מבני"י) עושה שליחותו (ותכלית בריאתו) — כדבר המשנה
בסיומא דקדושין.

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק ארמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. ימי התשלומין דחג מתן תורה, ה'תש"פ

הזדמנות אחרונה

הסט המלא של ספרי

תורת מנחם – תפארת לוי יצחק

ביאורי רבינו על תורת אביו

במחיר מסובסד

באדיבות כמה מידידי המוסד

5 ספרים – \$30

עד יום ההילולא ג' תמוז

הכמות מצומצמת וכל הקודם זוכה

כנסו עוד היום לאתר, והזמינו את הסט שלכם:

www.Lahak.org/Sale

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610 ; באה"ק 018-9606-03

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' שמשון בהרה"ח ר' חיים דוד ז"ל
נלבי"ע כ"ה סיון ה'תשכ"ט

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בנו וכלתו

הרה"ת ר' שמואל חיים דוד בן חי' שרה

וזוגתו מרת גיטל בת לויבא מיכלא

לזכותם ולזכות כל יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

פישר